

FÜGGETLEN MAGYARSÁG

A KISGAZDAPÁRT HIVATALOS ORGANUMA

Egy szám
2
koronaSzerkesztőség és kiadóhivatal:
Mátyás király-tér 8.
Telefon-szám: 164.Főszerkesztő:
IMREH SAMUEL.
Felelős szerkesztő:
SZAU LICH ANTALElőfizetési árak:
Helyben negyedévre . 100.— K
Vidékre negyedévre . 140.— KEgy szám
2
korona

Régi hittel új ösvényen.

Azok a történelmi idők, amelyek a közelmúltban zajlottak le, amikor Baja ismét összeforrt az anyaország fájdalmas, megcsontított testével s beleilleszkedett a régi közigazgatási keretekbe, — az egykori „Bajai Független Újság” huszonegy éves kulturhivatását is új fejezet elé állítják. Szakítva a múlt tradícióival s lokális vonatkozásaival helyette egy Bácskának már felszabadult s szerencsésen meg nem szállott területeire is szétágazó érdekelt-ségű napilapot: a „Független Magyarorságot” adjuk az olvasó kezébe s ebben tárjuk eléje a napi krónika és az országos, valamint vicinális politika ezer saeövevényes eseményét, hogy becsületes magyaros hittel és a hazafias újságírás magaslatán tájékoztat-suk a város és csonka megye lakosságát mindenről, ami érdekli s a jövő Nagy-Magyarország kiépítésével összefügg.

A Független Magyarorságot, mely tulajdonképpen folytatása lesz elődjének, — keresztény, nemzeti, kiscgazda és szabad királyválasztó alapon én fogom szerkeszteni és a politikáját irányítani. Én az újságírásban nem vagyok egészen járatlan, hisz a kenyerem és már több, mint tíz éve élek becsületes tollamból, illetve az újságcsinálás robotos, éjszakázó, bohémas mesterségéből. Kisgazdapárti lesz a lap politikai iránya, mert az a nézetünk sok évszázados történelmi példáinkból és a háboruban leszűrt tapasztalásunk után, hogy az országot nem lehet kormányozni a kis egzisztenciák, a kis adóalanyok nélkül, akik ma az ország lakosságának produktív s államalkotó többségét alkotják. Ugy véljük s nem egészen alaptalanul, hogy a múltban azért zúdult oly tömredék csapás jobb sorsra érdemes hazánkra, mert kis emberek nélküli kormányzatot inauguráltak — Bécsből, abból a császárvárosból, amely ma szintén beállott a halottrablók, a hullacsonkítók közé s schylocki mohósággal és fajtalan gyűlölettel húst követel az ország vérző testéből . . . egy darab földet, amely neki semmi, de nekünk drága, magyar göröngy, értékes, magyar rög, magyar anyaföld és a magyar kultúra nyugati végvára. A kis emberek érdekeit képviseljük és karoljuk fel, azokét a kiscgazdákat, kereskedőket, kis iparosokét és lateiner intelligenciáét, amely legtöbbet szenvedett, nyomorgott s amely a magyar államesszme törhetetlen híveként gerálta magát állandóan. A kis

exisztenciáknak s a kasztokon kívül állóknak csinálunk újságot avval a nemes intencióval, amely kell, hogy minden jó magyar hazafit, aki szereti ezt az érdemtelenül megtépzott, lebecsmérelt szent hazát, — eltöltson.

Sok szeretettel, még több ambícióval és gigantikus akarással jöttem Bajára, hogy itt ismét kalamárishba mártsam a Szabadkán kezemből kiűtött tollat és folytassam ott, ahol elhagytam: szolgáljam a hazát és a közérdeket.

Nekem, akit proskribált a megszálló impérium, a börtönökön és a pétervárad-i kazamatákon keresztül tanultam megérteni az itteni nép szíve dobbanását, amely azonos az integrans Magyarország minden rögének szívliktetésével: — a szívem, a vérem, minden gondolatom, minden érzésem belevegyül ennek a rabigából szabadult termékeny, vajdó talajnak pihegésébe. Ráeszméltem a magyar nép történelmi s kulturális hivatására, amit ezredéves, zivataros, küzdelmes múltunk is tanusított a trianoni erőszaktevők és farizeus becsületesek előtt és szent meggyőződésemmel, hogy a trianoni erőszak sem fog tudni mesterkélteni és bele nem nyugható végleges határvonalat vonni az egységesen összetartozó magyar rónakon és hegykoszorukon. Nem kell külön hangsúlyoznom, hogy az én számomra nem idegen a magyar szenvedés és Canossa, valamint a magyarság meg nem érdemelt kálváriája, hisz az utódállamok három éves kárhuzatos pokol uralma alatt együtt szenvedtem a szenvedőkkel, együtt éreztem a végeken a fájdalmas szívű meggyötörtekkel, együtt téptem a hajam a jajveszékelt kétségbeesettekkel, míg engem is a nemzetiségi államok balkáni kulturálsága a pétervárad-i deportáció s a jugoszláv államügyesség lélekkinzása után kihajszolt otthonomból.

A mi programunk egy: az, ami minden igaz, becsületes magyarnak kell, hogy fájjon, lelkébe mardosson, velejébe hasítson: a magyar vér áztatta-megszentelte megszentelte területeink visszaszerzése, vagyis az integritás. Mint fuldokló a szalmaszállhoz, mint haldokló az élet utolsó nagy felvillanásában a lét egyetlen halovány lehetőségéhez, úgy ragaszkodunk mi a területi integritáshoz. És ezt mi, a megszálló zsarnokságából menekült páriák harsoghatjuk különös joggal az antant felé, mert mi ott

voltunk a kultúra, emberi méltóság és humanizmusnak részeg nemzeti öntudatra ébredésénél, a balkáni sárba zúllásánél és bossorkányos-kisérteties éjszakákon éppen eleget vágytuk bele hangtalan, eltompult sóhajainkat elhagyottságunkba. Nekünk különösen sok okunk van ragaszkodni a területi integritáshoz.

A mi célunk az, amit a 70-71-es francia-német háboruban vésett jelmondatként a nagy Cambetta minden francia szívébe: Mi előtünk már csak egy cél lebeghet: Gondoljunk szüntelen Elzász-Lotnaringiára! Mi se beszéljünk sokat, hanem gondoljunk a mi Elzász-Lotharingiáinkra. Gondoljunk Erdélyre, Bánátra, emlékezzünk Bácskára és vessük tudatunkba a Tótföldet és Nyugatmagyarországot, érezzünk együtt a végeken szenvedő és szenvedő véreinkkel és fűtsük maximálisra a bosszu, a revans kohóját és higgyük rendületlenül a régi Magyarország restaurálását. Ennek a bosszunak élesztgetése, ezen revans elkövetkezésének hirdetése a mi feladatunk. Ezért küzdünk és ezért halunk. Erre gondoljon minden becsületes magyar hazafi társadalmi állás és valláskülönbség nélkül s kérek mindenkit, hogy ezen szizifuszi küzdelmünkben, ahogyan végigharcoljuk ezt a nagy erőfeszítést s szerény te-

hetségünkkel közre akarunk működni a keresztény, nemzeti és kiscgazda demokráciával s egy egységes földbirtokreformmal s választójogi törvénnyel telítendő Magyarország felépítésében, — támogasson eszmével, ösztartással, szétforgácsolt erők koncentrálsásával és avval, hogy lehetővé teszi nekünk, hogy álljuk becsülettel hayardi félelmetlenséggel, konokul a Kárpátoktól az Adriáig a kemény erőpróbat. Osztalýkülönbség nélkül szervezkedjék a magyarság és becsületes munkával szerezzze vissza, amit elvesztett, amit elrabolt tölünk a szerb terjeszkedési vágy, az oláh kétszínűség és praepotencia, valamint a cseh gyávaság, alatomosság és a világtörténelgnagyobb becstelensége: az osztrák hűtlenség. A munkaszereket legyen a hitvallásunk és őszinte egyetértés tartson össze, a haza érdekében pedig dolgozzunk, mint dolgoznak a németek, mert a háboru folytatásához Montecuccoli generális szerint három lényeges alkatrészt kell: pénz, pénz és ismét pénz; — egy letiport, megtépett ország felépítéséhez, egy felkoncolt nemzet talpraállításához pedig szintén három dolog kell: munka, munka és újra munka.

Szaulich Antal

a Független Magyarország felelős szerkesztője.

A jóvátételi bizottság déli osztálya pénteken reggel hajón Bajára érkezik.

Felbecsülik a kiűrtített területeken a szerbek által okozott kárt.

Gróf Ráday Gedeon belügyminiszter ma telefonon arról értesítette Baja város kormánybiztos-főispáni hivatalát, hogy 16-án, pénteken reggel 7 óra 55 perckor hajón Bajára fog érkezni egy antant jóvátételi bizottság, hogy a szerbek három éves uralma alatt és a kivonuláskor okozott rengeteg kárt felbecsülje és azt a jóvátételi összegbe vetudja.

A bizottságnak négy tagja van és pedig Peticzky lengyel delegátus, Body Mijo szerb alezredes budapesti katonai attasé, Laky Dezső miniszteri tanácsos és Vorissek magyar alezredes. Laky a magyar kormánynak polgári és Vorissek a katonai delegáltja. Bodyt a szerb kormány rendelte ki a jóvátételi bizottságba, amelynek elnöke Peticzky lengyel megbízott lesz, akit a két érdekelt fél: a magyar és szerb kormányok közös megállapodás alapján fogadtak el, mint neutralis és egyik félnél sem érdekelt, részre nem hajló tagot.

A jóvátételi bizottságot a város és megye képviselőiben hivatalosan is fogadják a hajóállomáson. Baján dr. Vojnich Ferenc polgármester és a megye közigazgatásának vezetője: dr. Szabovlyevics Dusán, azonkívül dr. Kiss György, Baja és Bácsme-gye kormánybiztos-főispánja, valamint dr. Korláth József, a statisztikai hivatal kiküldöttje adnak szakszerű felvilágosítást neki.

A jóvátételi bizottság tagjai, míg Baján, illetve a megyében tartózkodnak, Baja város vendégei lesznek. A város gondoskodik 16-án reggelijükről, ebédéről és vacsoráról, valamint lakásról és 17-én ismét reggeliről. 17-én a bizottság tovább utazik Bácsszékre. A várost és a megyét a jóvátételi kérdés csak annyiban érdekli, hogy a szerbek által okozott óriási károkat a Magyarország által lefizetendő helyreállítási összeg számlájára írják.

Memorandum a bajai törvényszékért.

Dr. Kiss György főispán és Meskó Zoltán
sürgetik a törvényszék visszaállítását.

— A „Független Magyarország“ munkatársától. —

Baja, 1921. szept. 13.

Amikor négy és fél évtizeddel ezelőtt, 1876-ban a közigazgatástól elválasztották a bírákodástól, akkor a szűk keretek közt mozgó Baja városából a negyvenöt évvel ezelőtt, hosszú időn át itt működő törvényszéket Szabadkára vitték, amely város nagyvonalúságának konturjai már akkor előrelépdőtt. Azóta Baja városa féltékeny irigységgel gondolt Szabadkára, amely város elrabolta tőle a törvényszéket. De a város lakossága is állandóan sérelmezte a törvényszék elhódítását, mivel a törvényszéki ügyek elintézése végett mindig be kellett Szabadkára utazni, ami a nehézkes vonatközlekedés mellett sok fárasztással és szaladgálással járt.

Most, hogy a trianoni erőszak Szabadkát letépte az ország testéről, Baja pedig ismét magyar impérium alá került, Baja törvényszék és törvényszéki székhely nélkül áll. A bajai ügyek nem kerülhetnek a demarkacionális vonalon túl eső szabadkai törvényszék elé, hanem egyelőre a szekszárdi törvényszékhez osztották be, ahol ugyanolyan hatáskörrel intézik a bajai törvényszéki ügyeket, mint ahogyan a régi magyar aera alatt a szabadkai bíróság végezte el az igazságszolgáltatási feladatát.

A bajai jogásztársadalom a jogkereső közönség érdekében nagyszabású mozgalmat kezdeményezett abban az irányban, hogy Baja város ismét régi jogaihoz jusson s megkapja a törvényszéket. Dr. Klénáncz György városi főügyész, az ügyvédi kör elnöke és dr. Lemberger Armin tb. főjegyző ügyvédek állították össze a bajai törvényszék visszaállítására vonatkozó memoran-

dumát, amelyet alább teljes szövegében közlünk:

Nagyméltósága m. kir. Igazságügy-miniszter ur!

Kegyelmes Uram!

Thjfi. Baja városának mely tisztelettel alulírott közönsége nem első ízben járul esdő szóval a jelenleg Nagyméltóságod bölcse vezetése alatt álló m. kir. Igazságügyminisztérium elé, hogy az 1876-ik évben megszüntetett kir. törvényszékének visszaállítását magas hatáskörében elhatározni kegyeskedjék. Már 1900 évi október hó 15-én 148. közgy. és 15937. kig. sz. a., 1906. július hó 4-én 11525/1906. kig. sz. a., 1911. március hó 14-én 44. közgy. és 5151. kig. sz. a. kelt felterjesztéseiben, majd 1913. január 23-án, legutóbb pedig 1914. június hó 12-én átnyújtott emlékirataiban ismételten reámutatott a tárgyi érvek és tárgyi adatok ama sokaságára, melyek városunk ezen régi óhajának valóra váltását meggyőzően és nyomatékosan indokolják.

Ezen felterjesztések benyújtása óta megvalósult a Dunának Baja-Bátaszéknél leendő áthidalása, mely alkotás Baja városát a gazdasági fellendülés, a kereskedelmi és ipari fellendülés virágzó empíriumává avatja.

Életbe lépett azóta a polgári perrendtartás hatalmas reformmunkája is, mely azonban a szóbeliségnek az egész vonalon való meghonosításával áldásos hatását csak úgy fogja éreztetni, ha a kir. törvényszékeknek sokszorta megszorított munká fel. dolgozására kellő számú törvényszékek állanak rendelkezésre.

De maga Baja városa is, mely kétségtelen intelligenciájánál, kereskedelmi és ipari térfoglalásánál fogva már régebben vezető szerepre volt hivatva, a világháború nyomán keletkezett etetőldások következtében Bács-Bodrog vármegye székhelyévé lépett elő, melyre, mint határvárosra

szerecsés földrajzi fekvése és kitűnő közlekedési utjai révén országunk közigazgatási életében jelentőségteles misszió várakozik. Lehetetlen már most el is képzelni, hogy Bács-Bodrog vármegye, mely a világháború előtt, az ország három legforgalmasabb törvényszéke, a szabadkai, zombori és újvidéki felett rendelkezett, most az újalkotás és újjászervezés munkájában törvényszék nélkül szűkülődjék és hogy Baja városa, mely már 1873-ban törvényhatósági joggal felruházott, egyenesen szégyenszemre a kulturális, gazdasági, kereskedelmi és ipari fejlettség szempontjából Baja mögött messze elmaradó Szekszárd vagy Kalocsa rendezett tanácsú városokhoz csatoltassék, esetleg pedig Pécs városához, amely terv ellen azonban a közlekedésnek szinte legyőzhetetlen akadályai és mindhárom esetben a jogkereső közönségre háruló elviselhetetlen költségek szólanak. Az országnak minden alkalommal féltékenyen őrzött és leikes szeretettel ápolat presztízse nem tűrheti, hogy a vármegyék sorában mindenha előkelő pozíciót elfoglalt Bács-Bodrog vármegye törvénykezés tekintetében ilyen capitis deminutióra legyen kárhoztatva.

Rikító anomália, hogy míg a bajai kir. járásbírószék területéhez tartozó községek népessége összes közigazgatási és pénzügyi dolgaiban Bajára van utalva, hol a megye székhelye, a megyei árvasszék és a pénzügyigazgatóság vannak elhelyezve, addig törvényhozási teendőiben egy lelkületétől, érzésétől és szokásaitól teljesen idegen területre kelljen gravitálni.

Baja város, melynek lakossága a háború alatt tetemesen megszorodott és háromszor annyit lakossal rendelkezik, mint akár Szekszárd, akár Kalocsa, magában foglalja — most már fokozódott mértékben is — azon összes kulturális és társadalmi tényezőket, melyek a törvényszéknek itt leendő elhelyezésénél számba jöhetnek.

Baja város a törvényszék visszaállítására érdekében a legmesszebbmenő áldozatokra késznek nyilatkozik és e tekintetben bátor lesz a

legrövidebb idő alatt a magas kormány elé részletes tervet juttatni.

Hívó bizalommal reméljük ezután törvényszékünk visszaállítását, melyet 1876-ban is nem az ügyforgalom csökkenése, nem is gazdasági visszaesés vagy igazságügyi politikai tekintetek, hanem egyedül a törvényszékek akkori vezető egyéniségei között lábrakapott személyes torzsalkodások szüntették meg.

Mély tisztelettel kérjük az előterjesztettek alapján Nagyméltóságodat:

Kegyeskedjek felosztatot kir. törvényszékünk visszaállítását elhatározni és ennek eszközölése végett a nemzetgyűléshez törvényjavaslatot be-terjeszteni.

Mély, hálaadó tisztelettel:

Baján, 1921. szeptember hó 6-án.

Thjfi. Baja város közönsége képviselőjében

Dr. Vojnich Ferenc
polgármester s. k.

Hasonló tartalmú előterjesztést tettek gróf Bethlen István miniszterelnökeknél is.

A memorandumot dr. Vojnich Ferenc polgármester írta alá a város nevében, hogy még nagyobb súlyt adjon a memorandumnak, hogy a törvényszék visszaállítása az egész város óhaja, de érdeke az az államnak s főleg az igazságszolgáltatásnak, mert a törvény elé idézett delikvensok és tanuk mentesülnének a hosszadalmas szekszárdi utazástól, ami sokszor napokat rabolna el a munkásoktól, bár ma az a helyzet, hogy minden munkanapot ki kell használni az ország érdekében, azonfelül a praktikusági szempontok is amellett szólnak, hogy Baján létesítsenek újból törvényszéket, mert az amugy is tufferhelt szekszárdi törvényszék megszabadulna a bajai ügyektől.

A memorandumot Meskó Zoltán ny. államtitkár, a kiszegvárúrt ügyvezető elnöke vitte fel Budapestre s adta át dr. Tomcsányi Pál Vilmos igazságügyminiszternek és gróf Bethlen István miniszterelnöknek, akikről kérte, hogy a város ezen régi sérelmét reparálják. Meg kell emlékeznünk,

TÁRCA

Köborlások a szent vidéken.

Ita: Mucius Scaevola.

Csaknem hároméves vitriolos rabiga után Baja ismét szabad: fellelegzett a lakosság, amelynek hangulatára, öröme és bánatára, mint lunatikus mellére a lidércnyomás, nehezedett a baikáni kulturáltlanság, a szerb hódítási vágyának diadalmas ösztönnek minden drákói szigora, a detektivek sisera-hada és végül minden eiképzhetető rossz közt a leggonoszabb: a tizenegyedik egyiptomi csapás: az örültségében is bestiálisan vérszopó Tomovics Mirkó, aki úgy akarta Baja város derék, hazafias népét beletörni a szerb államiség keretébe, mint ahogyan parasztgazda törli a csikót igába. Tomovics, ez a minden emberi érzéséből kivetkőzött becstelen renegát ma Bezdán magyar és német lakosságát sanyargatja. A belgrádi kormányban nem volt és nincs

annyi tisztességérzet, hogy ezt a kártékony davadat az örökték házába, vagy a pokolba küldje, mert ez a csirkefogó Pribicevics belügyminiszternek a sógora, pedig ez a féreg a Jugoszláv állam testében több kárt okoz, mint ezer és ezer irredenta. Sajnáljuk, hogy nem akadt egyetlen elszánt és bátor ember, aki ezt a bitang utonállót, aki a magyar kultúra emlőjén szivta magába a mérgezett farkastejet s lett elvakult hazaáruló, — lelője. Mert az élete rongy volt és vogelfrei, amit bárki szabadon kionthatott volna. Ez a Tomovics nevű haramia részese volt a szerajevói tüzcsóva meggyújtásának és a kis rothadt, szennyes zombori tanítót, aki növendékeivel a bombavetésben vetélkedett, a szerajevói bíróság háromévi fogházra ítélte.

És megjelenik emlékezetemben dr. Vojnich Tunics István, az időközben a nagy ideológiából kiábrándult, góliátermetű szabadkai fiskális, Dolinka Vazu, az egykori 6-os honvéd panamista,

élelmzési tiszt, dr. Matics Martin a zombori munkáspénztár egykori tintakulija, Popov Dusan postadelegátus, aki legfeljebb levehordó lehetett volna, dr. Karagics Lajos a fiatal stréber, azután Katanics, Szavics stb. renegát bunyók a szerbek bevonulásának első mámoros orgiáiban ébredtek nemzeti öntudatra

Eszembejut, hogy milyen balkáni színvonalra devalválódott fészket csináltak ebből a fényes multu városból a „bocskoros felszabadítók“. A cirillbetű volt a domináns az üzletek cégéren s ahogyan Tumbász Lázó szabadkai vendéglős mondta a vendégein szétnézve: „keril-belil semi mágyár“. A nemzeti hadsereg bevonulása, mint forgószél seperte le ezeket a szégyentáblákat, amelyeket a kutya sem tudott olvasni. Azt hittem, azt vártam, hogy a felszabadulás féltelen öröme a város Fő-terén máglyán hamvasztja el a balkáni erőszak

és Baja város tatárjárásának ezen keserves emlékeit.

És ma olyan jó és eligondolásban cicacirogatásos belesétáini a bajai alkonyba, az ősz eldrevetődő ködös vattájába, amikor a régi kuriák alján sötétedik és a falu, meg az imádott szülőföld minden visszasiró romantikájával belezsong a plébániatemplom hangja a város derűs sokaságába. Ide jár kísérteni a sok régi dallam és régi szó. Emlék, bús és mégis vigasztaló emlék itt minden rög, minden hant, minden kő és minden bokor, amint a historia évszázados távolán túl körülzsongják az embert. Ugy érzem, hogy Krudy Gyula zománczott, patinás novelláiba: egy darab multba szakadtam bele, egy nagy perspektívájú város lezajlott történetébe, amikor még a nemesi címnek volt nimbusza, privilegiumot jelentett és a kutyabőr volt a rendi Magyarország patriarchális, de semmiesetre sem demokratikus szimbóluma. Ennek a a rendi Magyarországnak kuriális maradványai valahogyan még ma

hogy dr. Kiss György főispán-kormányviztos, aki vasárnap délen a belügyi iszter sürgönyhívására utazott Budapestre, szintén eljár a törvényszék ügyében s így hihető, hogy ezt a negyvenöt év óta vajudó kérdést most a kiscgazdapárt bajai vezérei nyugvópontja helyezik Tomcsányi igazságügyminiszterrel és gróf Bethlen miniszterrel egyetértően.

Nem volna teljes ez a riport, ha nem mondanók el, hogy Baja város társadalmá már a múlt... is szorgalmazta a törvényszék újbóli megszerzését és a koalíciós aera alatt 1907-ben Polónyi Géza akkori volt igazságügyminiszter kötelező ígéretet is tett a bajai deputációnak, hogy Baja város ezen jogos igényét teljesíteni fogja. Nem Polónyi Géza mulott a kedvező elintézés, hanem dr. Lengyel Zoltán képviselőn, aki offenzívát indított Polónyi ellen s megbuktatta, mielőtt Polónyi megvalósíthatta volna ezt a jogos bajai óhaját.

Baja városnak a megszállás keserves napjai alatt Budapesten, Wunderlich József főispáni titkár vezetésével működő törvényhatósága is 1920. május havában memorandumban fordult a törvényszék érdekében az igazságügyminiszterhez. A memorandumot dr. Szirmai Vidor volt bajai ügyvéd, a fővárosban működő bajai tanácsnak főügyésze készítette s azt szintén Meskó Zoltán adta át dr. Tomcsányi igazságügyminiszternek, de akkor Tomcsányi azt a választ adta, hogy ez a kérdés miután Baja megszállás alatt van, nem aktuális. Most azonban, hogy Baja ismét integrans része a magyar államnak, a megoldandó problémák homlokterébe szegeződött a bajai óhaj s hihető is, hogy a kormány belátja annak jogosságát és praktikusságát s kedvezően, a bajaiak közmegelegedésére oldja meg ezt az akut kérdést.

Meskó Zoltán lemondott a miniszteri biztosságról.

— „A Független Magyarország” tudósítójától —

Baja, szept. 13.

Meskó Zoltán, Baja város miniszteri biztosa, gróf Bethlen miniszterelnöknek bejelentette lemondását a miniszteri biztosságról. Meskó munkatársunknak ezen kirendeléséről s tapasztalatairól ezeket mondotta:

— A kormány bizonytalan időre a bevonulás és a közigazgatás átvételének ellenőrzésére miniszteri biztostként rendelt ki a bajai háromszögbe. Minden a lehető legsimábban s a legnagyobb pedantériával ment végbe. Azt mondhatnám, hogy semmi zavaró momentum nem fordult elő, ami mind csak a magyar nemzeti hadsereg fegyelmettségének a jele.

— Baján az egész működésem egy csekély, problematikus értékű ellenőrzésből állott s miután nem látom tovább annak szükségét, hogy tovább is itt működjem hatáskör nélkül, bejelentem a miniszterelnöknek lemondásomat. Gróf Bethlen István kormányelnök köszönetet mondott Meskó Zoltánnak és a lemondását tudomásul vette.

Baja kulturmissziója.

Interjú a könyvekről.

Bajára a déli végek kiemelkedő bányájára óriási szerep vár a magyar kultúra terjesztése tekintetében. A megszállott terület jelenlegi urai valódi balkáni módra elszájkák a magyar lakosságot remekírások olvasásával. Zomborban, Szabadkán, Ujvidéken alig lehet találni a könyvkereskedésekben magyar

könyvtermelés produktumait. Helyettük silány nemet könyvek terpeszkednek, amerikai detektív históriák, Fantomások stb. Mi a három esztendősi megszállás alatt jóformán tudomás sem vehettünk arról, hogy 1920 óta mekkora lendülettel emelkedett a magyar könyvkiadás. Értünk dokumentuma ez a magyar kulturfőlönynek, amely az antant beke rakényszerűségével szemben diadalmos hirdetője a mi igaz ügyünknek.

Munkatársunk felkereste a Kollár A könyv- és szemükereskedő céget, ahol Kollár Kálmán a cég bellegja a következőkben ismertette az új magyar könyvpiacot:

Mi rána most valóban fontos misszió vár, valódi kulturmisszió, egyrészt Baja városa és Csonka-Magyarország s a mi jó könyvekkel ellátni, másrészt pedig nem szabad elfelejteni, hogy a megszállott terület magyarországhoz a mi városunk csak legközelebb. Ránk vár az a szerep, hogy megismeressük a mi mindazt a sok szöveget, amit varázslatos gyors sággal teremtett az utóbbi években a magyar könyvkiadó. Itt van például a Genius könyvkiadó, az idén alakult, de már több százra megy kiadásának a száma. Megjegyzem, hogy könyvkiadók célja feleleveníteni a régi irodalmunk, eltemetett kincsnek a napvilágra hozni, emellett a világirodalom klasszikusai is méltó kiadói állják elő. Hogy csak pár könyvet említsék: Talán a legzsebbe köztük Puskin: Anyeginje Rendkívül értékes Shakespeare: Sonettjei

Külön érdekesség az a könyvtár, amelyet „Nagy írók nagy írásai” címe alatt Dostojevszky, Balzac, Musset, Claude Farrère s. b. munkáiból bocsát ki.

A nemzeti érzés ujjauszületése korában óriási jelentőségű a Panteon kiadása. Ez adta ki Benedek Elek: Édes anyaföldem c. gyönyörű munkáját. Ez teszi népszerűvé a filozófiai munkákat, Paulerét, Nagy Józsefet. Pompaes kiállításban méltóan a költemény fenségéhez adja ki „Az Ember tragédiáját”. Kisassai költ szerepeinek Csokonai legzsebbe versei a költő mélytűző költészetének gyöngyei a Lilla dalok. Egész Shakespeare tart állítottak össze, a dogos években, miközben téri adnak Erdős Renének, hogy Antinous című új könyvével paratlanul azok plasztikájú munkával gyönyörködtesse olvasóit.

Új könyvkiadó a Taltos Ez adja ki az óceáni temperamenunu, issó stilu Szabó Dávidnak a munkáit, Emellett gondja van rá, hogy a fiatal írók is szóhoz jussanak. Így Tersnasky J Jenőnek egy rendkívül színes vervevel megírt munkája került a könyvpiacra: „A két gondviselés”. Ezen kívül mindennap új megújítással kedveskednek könyvkiadók, megieremve egy új hadereget, a betűk ellenel hatatlan katonáit, amelyek feltartóztatlanul vonultak be mindenová, ahol magyarok élnek.

Csonka-Magyarország nem ország
Egész Magyarország mennyország

is meg vannak Baján és amikor meglátom a Vojnich-kuriát, a Pilaszanovics-palotát, a Latinovicsok, Gaalok, Delyek, Szondiak, Leibachok, Meskókék, dr Kissék kuriáit, valahogy összekötő hidat keresek azon a fejlődési folyamaton, amíg a jobbagy-világból eljutunk a kiscgazda társadalomba. Azután két régi épület villan elő Baja multjából: a 200 éves Ferencendi-zárda és a város házává avansált herceg Grassalkovich-palota és mellette a postaépület, amely valamikor a herceg duhaj úri passziójából istálló volt.

De egyébként se szeri, se száma a letűnt históriai korszak beszédes emlékeinek, amelyek éles reflektorai a mult nagyságának s a mai forrongó világban belevilágítanak őseink kulturáliságába.

Borongva-elmerülve a mult század nagy politikai csatáiba rovom a nagy költőnek és politikusnak: Tóth Kálmánnak utcáját. Megilletődve állok meg a ház előtt, amely a nemzetnek és Bajának a nagy lírikust adta. Olvasom az

emléktáblát s kissé ványadt — elkényszeredett mosollyal állapítom meg, hogy Baja kegyeleke szobrot állított nagy szülőfőlönynek, aki — egy kis szégyenkezéssel valljuk be — élete alkonyán, mint deres fejű publicista kibukva a mandátummal járó népszerűségéből, szűkös körülmények közt, nyomorogva élt. A franciák durva, trivialisgall humora 1919. tavaszán rossz viccet csinált a szoborral, amikor egy éjszaka sötétjében, amidőn a nyugati kultúra és balkáni bocsker erőszakoskodása miatt néptelenek voltak a bajai éjjelek, francia uniformisba öltöztették Tóth szobrát és gall sapkát tettek a fejére. Bármily fájdalmas volt a durva vicc, mindenki nevetett s erre hivatalosan levetkőztették a Tóth szobrot, a francia parancsnok pedig bocsánatot kért.

És visszaemlékezem Czebe László kenyeres pajtásomra, akivel együtt terveztem életünk színes mozaikját Zomborban a Szerb-utca során, meg a Vadász-kürtben és Szabadkán a kávéhá-

zakban boros flaskók tövén. Czebe, ez a mélyen szántó újságíró folyton irodalommal álmodott: nagy elhatározások születtek a szabadkai Piltvaxban: szintisztá, scvresi borhoz hasonló irodalmat ábrándoztunk el egymásnak s ő közben könyvet tervelt a Szent Vidékről és annak minden romantikájáról.

És most én járom a szent vidéket, amely megfeszítette tagjait és lerázta magáról a bocskort: fájó emlékezettel gondolok minden szabadkai emigrált fájdalmas sóhajára: a még mindig szerb imperium, balkáni terror alatt nyögő Szabadkára és remek, bunyevác tortához hasonló városi székházára.

Rovom a hepe-hupás, természetes kanyargó utakat és új színek futnak szemembe. A kuruc viselet nemzetivé vált divatját újították fel a hétföldön nem tapasztalt szépségű bajai lányok: piros, aranyujtásos pruszlik, hófehér, ráncos-fodros viganó, magasszárú lakkcsizma, (vajh! ki segített lehuzni a pezsgős pa-

lackokról mintázott vádlikra) és hajukba nemzeti színű pántlika, mint színes csecse-becse a rokokós, vagy krimiolinos szilfirt, finomkodó porcellán babáin. Térjünk vissza hagyományainkhoz és a jövőben még több bajai lány hordja a kuruc viseletet. Szépek, elragadó, kedvesek a bajai lányok, szememet kivetem a Sugovica-parti korzóra legeltetni, de örömmel szögezem le, hogy Szabadkán is sok szép nő van, mert hisz többen hoztak Szabadkáról Bajára feleséget. Ebből az is következik, hogy a szabadkai lány is kapos portéka.

Este, öreg este van. A lapangó éjszaka gyászdrapériáját fokozatosan tüzelik át a bágyadt, lilás holdsugarak, mint tölt a tekintet és mire a göncöl székér felporoszkál az égi ösvényen, a drapéria tüllé változik és átlátszóvá, mint a tejűveg.

Hűvös szél szaladt végig az avarral fedett utcán, megzörrenti lábaim alatt a harasztot s éles kakasszó küld haza a hajnali derengésből.

Lakásinség.

Kevés a lakás. — A lakásbér rendezése.

A lakás kérdése kezd Baján nagyon égetően sürgető lenni. Most, hogy különféle hivatalokat helyeznek ide, most fraszuk csak igazán, hogy milyen sűdken vannak lakás dolgában. Egész sorog ti zivisek jön a városba és egész sorog ember van hajlék nélkül. A súlyos bajon valahogyan, nehezen, óriási erőfeszítéssel segít a hatóság. Segít úgy, hogyan az adott helyzetben lehet segíteni. Rekvirál lakásokat Rekvirál mindenhol, ahol csak lehet, ahol csak jut lakás. Rekvirál mindenütt és mindenkinél. A város polgársága megnyugvással veszi, kell is, hogy a hatóságnak ezt a kényeszerű intézkedését megnyugvással vegye, mert a rémes lakáshiányon e pillanatban más képpen, mint ilyen módon segíteni nem lehet. Es egyelőre megoldás, de csak ideiglenes és fél megoldás. Mert hiszen a város fejlődése maga után vonja azt is, hogy nemcsak tisztviselők hanem iparosok, kereskedők és egyéb magán emberek is Bajára kívánják költözni. Ezeket az új beköltözőket is el kell majd helyezni a városban, de a már ideköltözött emberek sem huzhadják meg magukat örökké szűk odúkban, kis lakásokban. Ezen a bajon csak úgy lehet radikálisan segíteni, ha hozzáfognak az építkezéshez. Csak új házak építésével lehet a lakáskérdést megoldani. Fővárosi lapok hozták már a hírt annak, hogy Baján az állam építkezni akar. De ez nem elég. A magán vállalkozásnak is hozzá kell látni a munkához. Vagy egyesek, vagy pénzescsoportok, vagy pénzintézetek kezdjenek el építeni. Nem egy két házat, de egész utcasorokat kell felépíteni, hogy ne legyen Baján olyan ordítóan nagy a lakás szükség. Addig, amíg nem építkezünk, addig egészséges város fejlesztésről város fejlődésről beszélni nem is lehet minálunk.

A másik sürgető rendezésre szoruló probléma a lakásbér kérdése.

A szerbek — tudvalevőleg — hiadtak egy lakásbér rendeletet, amelyet ugyan nem terjesztettek ki Bajára, de mégis végrehajtották és ma úgy állunk, hogy ha a lakásbéreket átszámítják a dinár alapról a magyar koronára, akkor horribilis házbért fizet ebben a városban mindenki.

Ezért sürgetően szükséges a lakásbér ügyének a rendezése, hogy tisztában legyen háztulajdonos és bérlő egyaránt jogaival és kötelességeivel.

Hogyan jutott dr. Pollermann az angol ezredeshez?

Ettől a fogas kérdéstől főt a feje az egész szerb társaságnak a kormánybiztosoktól kezdve Jakovljevicson keresztül minden detektívnek. Talán még most is csodálkosnak a dologon, hiszen olyan nagyon vigyáztak az angol ezredesre.

Történet egyéni most nemrég, hogy egy angol ezredes az antantmisszió megbízásából Bajára jött, hogy megvizsgálja az itteni állapotokat, az itteni lakosság panaszát.

Alig érkezett meg az angol ezredes, körül lesngték Jakab kopói és egyetlen pillanatra sem maradhat az ezredes magára. Lépten-nyomon követték, a bajai lakosságtól teljesen elvártak. Szemmel ter ották a Nemzeti Szálloda kávéházi vendéket, utasait, mindenit. Különösen nyomában voltak a kopók Pollermannnak. Annak minden lépésétől be kellett számolniuk.

A Nemzeti Szálloda 15-téri kapuját katonák, rendőrök és detektívek tartották állandóan megfigyelve.

Egyszer csak lecsapott a durrogó isen nyila. Az angol ezredes a szerb kormánybiztos előtt azon kívánságának adott kifejezését, hogy délután 4 órára kérjék fel dr. Pollermann tisztit főorvos, hogy látogassa őt meg.

As egész szerb társaság ajuldozott. Es hallatlan, ez rémos. Hogyan jutott az ezredes arra a gondolatra, hogy éppen ezt a

vesszedelmes embert hivatja magához?

As történet, hogy Pollermann folyton a szemük előtt volt. A kávéházban mindig a Jakab csomazódásában telepedett le, hogy as lássa, hogy s ammi rossz szándéka zircsen. Ha bazarféle ledut, haegossen bucsuzott, hogy a detektívnek jusson ideje őt kísérni. A detektív el is kísérte a városházig. Ott aztán el ünt a főorvos az eszelekedet:

Egy bajai urisasszony 6.161 özködött parasztruhába, buyort vitt a hóna alá és Duschék, a Nemzeti Szálloda tulajdonosa a megbesszített időben besurrantották a parasztsasszonyt a szálloda határ kapuján. Az udvarra jutott urisasszonyt fellopták az ezredeshez, ainek ányujította Pollermann levelet, amelyben kéri, halgassa meg őt az ezredes és nézzen meg az ő társaságában esident.

A titkai sikerült. Az ezredes nek felnyitotta Pollermann a szemét. Látta az internálak családjait a kosztánálkúli, ronda börtönökben, mindenit.

A szolgák elbeszélése szerint rémos patália volt a városházán. A kormánybiztosok neki ment Jakabnak. Jakab tesszta a detektíveket észlelkezdték nyomozni ezután, hogy hogyan is jutott Pollermann az angol ezredeshez. Ha Jakabnak most véletlenül a kezbe kerülne ez a lap, hát slighansm nagyot csodálkoznék.

— Hogy mikor lesz közgyűlés. A közel jövőben, sőt még talán az idén, — nem lesz közgyűlés, legfeljebb a jövő év január első felében az országos választások előtt, amikor az azon ideig összeállítandó választói névjegyzék alapján megtartjuk a községi választásokat is.

— Addig a kormánypolitika szempontjából a közigazgatás ellenőrzését a kormánybiztosfőispán gyakorolja, ami azt jelenti, hogy a közigazgatás szabályszerű menetéért a törvényhatóság helyett a kormánybiztosfőispán viseli a felelősséget.

Szerb népszámlálás

A szerbek — amint emlékeztet — Baján népszámlálást tartottak. Hogy ez a népszámlálás milyen pontos és milyen megbízható volt, azt jellemzi az az körülmény, hogy amikor tudósítónk megkérdezte a népszámlálási anyag feldolgozásával megbízott közeget, hogy mi a népszámlálás eredménye, azt mondta, hogy még miúson egészen készen az anyaggal, szerinte hozzátvetőlegesen Bajának Szentistvánfalván együtt 37 ezer lakosa van.

A tudósító megjegyezte, hogy ez lehetetlen, hiszen Bajának az 1910-ik népszámlálás adatai szerint 22 ezer lakója volt. Lehetetlen, hogy ilyen nagy arányban növekedett volna a lakosság száma. Megjegyeztük még azt is, hogy hiszen egész utcák, sőt városrészek vannak, ahol a népszámláló biztosok nem is jártak s így az ő adataik szerint Bajának még a 37 ezernél is jóval több lakosának kellene lenni.

A szerb adatok szerint Baja lakosságának 20 százaléka szláv. Csodálkozunk ezen, mert hiszen a magyar kir. belügyminiszter statisztikai évkönyve szerint Baján a lakoságnak 89 százaléka magyar anyanyelvű, 96 százaléka pedig magyarul beszél.

A husz százalékos szerbek úgy hozták ki, hogyha valakinek, sziamagyar embernek, aki másképpen, mint magyarul nem is beszél, a neve ícsesél végződött, azt egyszerűen szlávnek, vagy éppen szerbnek minősítétek, holott az 1910-es népszámlálásnál a bunyevác fiatalok tiltakozott az ellen, hogy a bunyevácokat másnak mint magyar any nyelvűeknek vegyék fel.

Körülbelül egy hét múlva kezdtük ismét forszírozni, hogy késsen van e a népszámlálás.

Ekkor jött azonban a nagyobb meglepetés. Az adatokat feldolgozó közeget, anszal fogadott, hogy tévedett. Bajának nem 37 hanem csak 17 ezer lakója van és ennek 30 százaléka szláv.

Erre egészen leplezetlenül megmondottuk, hogy ez komédia és bennünket a népszámlálás adatai egyáltalán nem érdekel.

Uj év után választ Baja városatyákat.

A választásokig a kormánybiztos ellenőrzi a bajai közigazgatást.

— A „Független Magyarország“ munkatársától. —

Most, hogy az első visszakerült bácskai törvényhatóság területére ismét a magyar impérium terjeszti ki kulturális, jogrendes hatalmát, felmerül a kérdés, mi lesz a bajai közigazgatással, illetve hogyan fogja annak működését ellenőrizni a törvényhatósági bizottság s annak albizottságai s hogy egyáltalán összehívják-e a régi bizottságot, amelyet még a szerbek sem oszlattak fel, hanem egyszerűen új, az ő szájuk ize szerinti vicinális „szkupstinát“ neveztek ki, mert a jugoszláv hatóságok nem merték elrendelni a községi választásokat Bácskában és Bánátban, mivel kiderült volna, hogy még ott is súlyos csalódás éri a délszláv államot, ahol biztosra veszik a győzelmüket. A szerbek által kreált s a közigazgatás felelősségét viselő ugynevezett prošireni senatot a magyar impérium közeledtére elfújta a szél, de egyébként sem respektálhatná a

kutya sem ezt a galádságok megszavazására kirendelt politikai cinkos társaságot s így ebben a kérdésben érdekesnek tartottuk dr. Kiss György főispán-kormánybiztoshoz fordulni, aki ezeket mondotta:

— A régi, magyar impérium által kreált törvényhatósági bizottságban óriási változás állott be. Először is sokan meghaltak, másodsor többen elköltöztek és harmadszor a virilisták közül több lecsuzott. A háborus és megszállásos vagyoni eltulódás következtében a vagyon és jövedelem, helyesebben az adófizetes jogán egy csomó új virilista került be a törvényhatóságba, viszont aki az volt, az kiesnék.

— A régi közgyűlésnek a hivatalból tagokon kívül husz választott és husz virilis tagja volt. Majd be fogom kérni a bizottsági tagok jegyzékét és utána nézek, hány tagja van Baján a törvényhatóságnak.

Amerikai segítő- akció bizottság Baján.

A bizottság előzetes munkája. Az amerikai és bajai bizottság együttes ülése — A jövőhéten megindul a segítőakció.

A keddi nap folyamán érkezett Bajára az amerikai segítőbizottság egy kiküldöttje Mrs Thinger személyében, Sándor, budapesti segítőakció igazgatója kíséretében. A bizottságot Dr Pollermann Arthur tisztifőorvos fogadta, aki egyúttal kalauzolta is, hogy a megbeszélések és akció megindítása előtt a szükséges előtanulmányozásokat végezhessek. A bizottság a helyi körülményeket alapos vizsgálat tárgyává tette, elsősorban természetesen a szegénysorsú gyermekek helyzetét, minthogy ezek felségítése képezik a bizottság célját és az ezekből leszárt eredmények alapján látott a további szükséges munkálatok végzéséhez.

Az amerikai segítőakció bizottság a bajai bizottsággal folyó hó 7-én, szerdán délelőtt 11 órakor a kormánybiztos-főispán szobájában értekezletet tartott, amelyen a segítőakció módszereit tárgyalták meg, tekintetbe véve azon körülményt, hogy az amerikaiak bizonyos elvek szemelőtt tartása mellett óhajtják a segítséget eszközölni. Az ülésen jelen voltak: Dr Kiss György kormánybiztos-főispán, Mrs Thinger, az amerikai segítőakció bizottság kiküldöttje, Sándor, a budapesti bizottság igazgatója, Dr Vojnich Ferenc polgármester, Dr Pollermann, Dr Burtik, Dr Pollermanné, özv. Michitschné, Krauszé, Weidinger Olga, Ölveczkyné, Wunderlich főispáni titkár, Novoth, Zimmer és Odobasich közgyám.

Az ülés megkezdésekor Dr Kiss György kormánybiztos-főispán meleg szavakkal üdvözli az egybegyűlteket, akik egy ilyen igazán humánus munkára vállalkoztak, majd hálás köszönetet mond az amerikai bizottságnak azért a jótéteményért, hogy a bajai gyermekek egy részének is módot nyújt arra, hogy e nemes akcióban részesülhetnek. Végül azon óhaját fejezte ki, hogy Dr Pollermann Arthurral karöltve részt akar venni e mozgalomban.

Ezután Dr. Pollermann nagy vonásokban esetelte az amerikai segítő akció célját, a csökkent táplálkozású iskolás gyermekeket (3—14 éves korig) akar a misszió jól tápláló ételekkel ellátni. A misszió az ételek anyagát bocsátja rendelkezésre, elszállítása, megfőzése és általában minden más kiadás a várost terheli. Végül javaslatot nyújt be arra nézve, hogy a főzés és kiosztás módszereit miként eszközöltessék, amely kérdés teljes elintézését azonban, egy a közeli napokban levő

szűkebb bizottsági ülésre használták el.

Végül Sándor, a budapesti segítőakció bizottság igazgatója ismerteti a segélyezés módszereit. Elsősorban is hangsúlyozza azt, hogy az amerikaiak adják az élelmiszereket, de ezzel szemben a leghatározottabban ragaszkodnak bizonyos, alább vázoltva közzét, elvekhez a segélyezés mikéntjéről illetőleg:

Előzetes kihirdetés után a gyermekek orvosi sorozás alá kerülnek. Hogy a jelentkezők száma ne legyen túlságosan nagy, mert amugy se tudná ellátni a bizottság, a jelentkezőkre bizonyos korlátozások lesznek: Minden jelentkezőről sorozási lapot kell felvenni, amelyen a testsúly határozottan feltüntetendő és a testsúly később az akció végén ismét lemérendő. Ez a körülmény lesz aztán legvilágosabb bizonyítéka az eredménynek.

A sorozó orvos a sorozást illetőleg bizonyos instrukciókat kap. Elsősorban egy súlytáblázatot, amelynek alapján fog történni a sorozás.

Az étkezést illetőleg a következő elvek szemeltartását óhajtja az amerikai bizottság.

Az adagolás meghatározott módon történik. Ez és általában minden az akcióra vonatkozó dolog egy részletes utasításban van lefektetve, amely a bajai bizottságnak adatott át.

Az élelmiszerek feldolgozásának módjaihoz és az előírt étlaphoz ugyancsak ragaszkodik a misszió. A kiosztás helyéről a kiosztott ételt elvinni semmi körülmények között nem lehet, hanem ott kell elfogyasztani. A besorozott gyermekek étkező jegyet kapnak, amelyen felvannak tüntetve az étkező napok. Ezeket az esetleges visszaélések meggátolására az étkezés napján meg kell valamiképpen jelölni. A gyerekek az étkezéshez kenyeret is kapnak. A misszió adja a lisztet, még pedig nyúlás lisztet, amelyet meghatározott módon kell megsütni és ugyancsak meghatározott súlyban kell kiosztani.

Természetesen a főzés és kiosztás ideje alatt felügyelőknél kell jelen lenni. Végül utasítás van arra is, hogy hetenként írásbeli jelentést kell tenni, amelyben grammnyi pontossággal kell elszámolni az ételekkel.

Sándor igazgató hangsúlyozta azt is, hogy részt kaphatnak az akcióban valláskülönbőség és anyagi helyzet tekintetbe vétele nélkül mindazok, akiknek erre szükségük van.

Bajáról mintegy 150—190 gyermek fog részesülni az akcióban, amely akció 1922. június 30-ig fog tartani.

Sándor igazgató előterjesztése után dr. Kiss György ismételtet köszönetet mondott az egybegyűlteknél. Ezzel az ülés véget ért.

Meghiusult Bethlen egységes pártjának terve.

A kisgazdapárt sürgeti az alkotmányjogi, közigazgatási- és földbirtokreformokat, valamint a választójogi törvényt.

— A „Független Magyarország” munkatársától. —

A Független Magyarország budapesti tudósítója felkereste Meskó Zoltán Budapesten, aki a politikai helyzetről a következő információt adta:

— Össze nagy változások fognak beállni a politikában, mert legkésőbb októberig létre kellene jönnie a miniszterelnök által tervezett egységes pártnak, amely elől a kisgazdapárt sem zárkózik el mereven. Hozzá kell azonban tennem azon szkepszisemet, hogy ezen a nemzetgyűlésen már aligha lehet az egységes pártot nyelbe ütni, mert az utóbbi napok eseményei nagyon elmélyítették a kormányzásra koalált pártok közt amugy is tatóngó szakadékokat, amiket csak sok jóakarattal, engedékenységgel és megértéssel lehetett volna áthidalni. Ezek az ellentétek a szünet utáni ülésen még jobban kifognak éleződni. Úgy tudom, hogy a kisgazdapárt mozgalmat fog iniciatíválni, hogy a Házat szeptember 23-án ne napolják el s ehhez a kereszténypárt egyes csoportjai is hozzájárulnak. A Házat egyébként sem lehetne és szabadna elnapolni s a kormány részéről egy ilyen kezdeményezés

súlyos politikai hiba volna, ami ellen a pártok föltétlen állást foglalnak. A nyugatmagyarországi probléma és több külpolitikai kérdés nyomult előtérbe, amik szükségessé teszik, hogy a parlament foglalkozzék velük.

— A változást azonban meghozza öszre az is, hogy a kisgazdapárt türelemmel nézte eddig a demokratikus felfogás és berendezkedés elleni intézkedéseket, de mindjárt hozzáteszem, hogy ezt nem hajlandó továbbis jámborul, a kezek karbatevésével nézni. A kisgazdapárt kidolgozza a nemzetgyűlés hátralevő részére a maga munkaprogramját, ezt a kormányának bemutatja s ragaszkodik annak keresztülviteléhez. A nemzetgyűlés hatalmas munkát végezt ugyan, de annak a feladatnak, amely reá, mint alkotmányozó nemzetgyűlésre várt, nem tett eleget. Az alkotmányjogi és közigazgatási reformok a választójogi törvény meghozása, a földbirtokreform, amelyeket már régen kellett volna tető alá hozni, mind kapuzás előtt lóhalálában lesznek megoldva, mert a párt mindent elkövet ezen reformok megvalósítása érdekében.

— A kisgazdapárt nem fog törődni semmiféle nyílt, vagy ortámadással, bármily oldalról jön is az, hanem ezen kérdések gyors elintézését fogja forszírozni. A pártban erős az elkeseredés gróf Ráday Gedeon belügyminiszter ellen s hangok hallatszanak Tomcsányi Pál igazságügyminiszter ellen is, akik a vármegyei kiküldöttek legutóbbi konventjén elhangzott beszédek miatt a társadalmi rend hatáson védelméről szóló törvény alapján nem indítottak eljárást.

— Ezek a jó urak kétségbe vonták a nemzetgyűlés szuverénitását. Hogyan követeljük törvénytiszteletet az egyszerű emberektől, amikor törvénytudó és alkalmazó közigazgatási urak így nyilatkoznak és deferálnak a nemzetgyűlésnek. Mayer János államtitkár erélyesen ellene foglalt állást s a harc a belügyminiszter ellen csak a parlamenti kampányban indul meg.

Hiszek egy Istenben,

Hiszek egy hazában,

Hiszek egy Isteni örök igazságban,

Hiszek Magyarország feltámadásában!

Amen.

Szeptember.

A mulandóság süllyetteje üti fel győzelmesen a fejét, a mulandóság gondolata fészkeli be magát az agyakba, az örök mulandóság, az örök ősz gondolata.

Valami van az őszben, ami ezt magával hozza, nem a virágok hervadásának, nem a levelek hullásának könnyen érzékelhető ténye. Nem ez; egészen más. — Valami, ami ott húzódik a leitek mélyén, amely csodálatos összhangot keres és talál . . .

A emberi lélek, mint a legfinomabb aerol hárfá, minden kis változásra erősen rezonál, amelyet talán nem tudunk, hogy honnan születet, mi okozta, csak érezzük, a megütött hangot, amely cseng-bong, de csengése-bongása fájdalmasan diszsonáns. És nekünk fájdalomra vonaglik a szánk . . . Konzonancia és diszsonancia van bennünk egyszerre.

Talán ez az, aminek nem tudunk mindig hangot adni, amit gyakrabban még magunknak se tudunk megmagyarázni, ami a mulandóság gondolatát kelti bennünk fel, ami egyideig tombol, viharzik, vajudik bensőnkben, nem tudjuk miért? honnan?

A természet változik és vajjon megtudjuk-e magyarázni minden esetben okát, következményét? Az emberi léleknek hasonló sorsa van . . .

Az idő haldoklása lassan-lassan megszűnik és az örök, folyton megújuló vég veszi át uralmát. S az emberi lélek is nagy nehezen elcsendesül; még egy-két reflex vibráció és hozzásimul az időhöz . . .

Mekkora kárt okoztak a szerbek Bajának?

Az összeíró-bizottság munkája

A szerbek, mint ismeretes, a megszállás kezdete óta a végső órájukig, amit Baján töltöttek úgy viselkedtek, mint u. a.: hóditók, akiknek minden tevékenysége kérelhetetlen zsákmányolásban merült ki.

A városháza közgyűlési termében ülészik a károkat összeíró bizottság, amelynek rengeteg munkája van. Ez a bizottság állapítja meg, hogy három esztendő alatt mekkora volt az a kár, amit gazdáink szenvedtek az állatrekiválásnál. Az összeírás még nem teljes, de már is megállapítható, hogy például maga a város, melynek hat bikáját hajtottak el 1919. júliusában több mint száz-ezer koronás veszteséget szenvedett ennél az egyetlen tételnél. Majd az összeírás befejeztével fog kiderülni, hogy a város gazdái hány milliós veszteséget szenvedtek. Az összeírási listán külön rovata van a rablásoknak. Abban a féktelen világban különösen a hirhedt kilences ezred idején se szeri, se száma nem volt különösen a külteiki rablásoknak. A rablók nem voltak túlságosan válogatósak abban, hogy buzát, rozst, gyümölcsöt, vagy házi eszközöket hurcoljanak el. A kár itt is millió felüli.

Külön rubrikába tartozik az a nagymérvű erdőpusztítás, amit a megszállás alatt véghezvittek. Legalább négy millió koronát kell számítani erdőpusztítás címen, ami igen reális számítás, ha tekintetbe vesszük, hogy milyen óriási területen pusztították el az erdőket.

Nem végiéges még az ablakbeverések statisztikája sem, de eddig is kitűnik, hogy egy millió felüli a lakosság kára. Külön felbecsülés tárgyat képezik az államot ért károk. A gubógyár, amelyet a szó legszorosabb értelmében az utolsó köig elhurcoltak. A barakkok, amelyeknek értéke minimálisan negyedmillió korona. Hol vannak még a vasutak, távirók ért károk. Ha majd végleges lesz a statisztika, akkor fog kiderülni, hogy milliárdos károk érték Baja város lakosságát, de ha a bajai háromszög egész statisztikája és a csonka bácsbodrog vármegye gazdaközönség sok százmillió állatlathajtás és requirálás kára is bejut a statisztikába, akkor alkothatunk megdöbbenítő képet arról az évtizedekre kiható jelentőségű károkról, amit városunk és környéke e három szomorú év alatt szenvedett. Az a statisztika rendkívül szomorú, amelyet megrablott iskoláinkról állítanak össze, a tanítóképzőről, a főgimnáziumról, polgári és

elemi iskoláinkról. Az értékekről mindenkinek fogalma lehet, aki látta azoknak a társzekereknek a hosszú sorát, amellyel „evakuáltak” jóelőre a legszebb, a legér-

tékesebb és pótolhatatlan felszerelési tárgyakat.

Évtizedekig kell dolgoznunk, munkálkodnunk, hogy kiheverjük e három év borzasztó csapásait.

A bajai szerb tanács tagjai ellen bűnvádi eljárást indítanak.

Bűnügyi zárlatot rendelnek el a hazaárulók vagyona. — Társadalmi igazoló eljárás a szerbekkel cimborálók ellen.

— A „Független Magyarság” tudósítása. —

Baja város, a magyarságnak ez a megbízható végvára egy csomó örült nemzetiségi akarnok és szóhámos feltűződására csaknem három éven át nyugie a szerbek balkáni robigáját. Sztogiják szétében-hosszban a városban, hogy a bajai megtévelyedtek meghívására vonultak be a szerbek Bajára és ejtettek itt mindenkit kétségbe, mert a lakosság kábultan gondolt arra, mikor lesz ez a város ismét magyar.

A megszállás előidézésében és a szerbek három éves uralmának megszűrésében sokan bűnösök itt Baján. Igaz, hogy a becsület hazaárulók javszázelemenekűt, de még sokan maradtak itt Baján, akiket felelősségre kell vonni.

A legilletékesebb helyről értesítjük, hogy mindazok ellen, akik a szerb közigazgatás bevezetésében és a magyar adminisztráció elűzésében részesek és bűnösök, azok valamennyiének vagyona elrendelik a bűnügyi zárlatot az illeték ellen pedig bűnvádi eljárást indítanak. A zárlat mindaddig tart, amíg a város károsodásának kérdése nincs tisztázva. Ugyanakkor bűnvádi eljárást indítanak mind azok ellen is, akik támogatták a szerb városi rezsimet.

A városban egy idő óta álta-

lancs nyugatlanság és izgalom észlelhető, hogy azok, akik a szerb uralom alatt szerepet játszottak, azonkívül mindazok, akik véikeztek úgy a város, mint az állam ellen, — még ma is szabadon járnak. Ugy tudjuk, hogy ezek ellen is megindul az eljárás.

Arról is szó van, hogy úgy Baján, mint a megyében minden tisztviselő ellen, akik a f. r. delom alatt gyáván viselkedtek, vagy a forrongás kezdetén elhagyták hivataukat, bar erélyes és bátor fellépéssel sok helyen megmenhették volna a helyzetet, igazoló eljárást indítanak és anyagilag teljessé teszik. De úgy értesülünk, hogy nemcsak a tisztviselőket fogják igazoló eljárás alá vonni, hanem később, amint nyugodt viszonyok állnak be s minden viszony a régi kerékvágásba, egy társadalmi, erkölcsi bizottságot állítanak össze, amely megvizsgálja minden privát egyének ügyét is, akik a megszállás alatt hazafiatlanul viselkedtek.

Gróf Ráday Gedeon belügyminiszer is szerdán informálni fogják Baján az itteni helyzetet, valamint azon intézkedésekről, amiket foganatosítanak mind azok ellen, akiknek a hite és hírszűrsége a kritikus napokban megingott.

kinek tehetségéhez képest oda kell állania, ahol legjobb belátása szerint legelőbbet vél szolgálni hazájának és benne a köznek. Ezért engedtem át nevemet „Független Magyarság” címen meginduló lapnak, amelynek ugy anyagi és erkölcsi támogatását ismételtlen is a legmelegebben kötöm ugy Baja városának, mint a többi felszabadult bácskai részeknek minden igaz magyar, valamint más ajku, de magyar érületű honfiának és honleányának az édes magyar haza sorsáért hön dobogó szívére.

Istenért, hazáért, szabadságért — a magyarok Istenének nevében előre!

Imreh Sámuel
főszerkesztő.

A főispán budapesti utja.

Interveniál Baja legfontosabb ügyeiben.

— A F. M. tudósítása. —

Dr. Kiss György Baja város főispán-kormánybiztosa, mint ezt lapunk más helyen is megírtuk, vasárnap Budapestre utazott. A főispán utja rendkívül nagyjelentőségű a város jövő fejlődésének kiépítése szempontjából és elsőrangú fontosságú az aktuális kérdések elintézése tekintetében.

A város kereskedelmi és gazdasági életének megmozdítását fogja megindítani a szabadforgalom helyreállítása, aminek céljából a főispán proposíciót nyújt be a kereskedelmi miniszteriumnak. A belügyminiszteriumnál viszont annak a 15 bajai lakosnak az érdekében jár el, akiket a szerb terror Valjevóba internált. Bajának az anyaországba való bekapcsolódásával meg fog oldódni a hadifoglyok hazatérésének a kérdése. Ebben a nagyon sürgős kérdésben is kész előterjesztései vannak a főispánnak az illetékes miniszteriumoknál. Gondoskodni fog arról, hogy a népjóléti miniszterium tudomására jusson a bajai rokkantak és árvák szomorú helyzete. Remélhetőleg gyors segítség érkezik a miniszteriumból.

A főispán felkeresi Tomcsányi igazságügyminisztert is, hogy a törvényeséket visszahelyeztesse Bajára.

Istenért! Hazáért! Szabadságért!

Felszabadulva a közel három évi nehéz megszállás, idegen járom alól, végre-vaahára itt is megindíthatjuk azt a munkát, ami oly rettenetesen sokat szenvedett édes magyar hazánk talpraállításához annyira szükséges. Megfogya, megcsonkítva bár, de törve és végképpen tönkretéve nem, emeljük magasra azt a háromszínű magyar nemzeti lobogót, amely Árpád apánk óta annyi vészen és viharon, annyi fényes dicsőségen keresztül vezetett bennünket, míg végre az egész világ ellen való hősi küzdelmünkben, galád áruulás következtében, ideiglenesen lehanyatlott a porba. Igen: ideiglenesen, mert törhetetlen a hitünk és reménységünk, hogy igaz hazaszereből fakadó egyetértő, kitartó munkával és a magyarok Istenének segédelmével magasan lobogtathatjuk azt ujra, Kárpátoktól az Adriáig, Erdély bérceitől a magyar szabadság izzó tüztől most lángban álló Nyugatmagyarország fenyes halmaifig. Törhetetlen a hitünk és reménységünk, hogy ez a tengersokat szenvedett ezerosztendős

édes haza minden fiának egyetértő, lelkes, kitartó munkájával nemsokára visszanyeri ezerosztendős területi integritását, régi nemzeti királyaink korabeli nagyságát, fényét, dicsőségét.

Ennek az egyetértő, lelkes, kitartó munkának óhajunk mi is szerény apostolai lenni keresztényen, nemzeti szellemben meginduló lapunkban, melynek részleteiből programját Szaulich Antal felelős szerkesztőnk beköszöntőjében hazafias lelkesedéssel körvonalazza. Erre az egyetértő, lelkes, kitartó munkára hívunk fel mindenkit, akaratot, erőt és a haza sorsát szíven viselő, szent lelkesedést érez szívében. Félre a kicsinyes torzsalkodással, a pártoskodás és egyenetlenség ősi magyar átkával! Acéles karral és a haza szebb jövőjébe vetett rendületlen hittel és szent akarással álljon ki-ki a munkamezőre, ahova őt az isteni gondviselés helyezte!

En a magam részéről azelőtt csak egyházi lapnak és egyházas szelleműtől áthatott naptárnak voltam a szerkesztője, az egyházi lapok mellett azonban hébe-korba politikai és társadalmi lapokba is dolgoztam. Most azonban azokat az időket éljük, amikor minden-

özv. Halbrohr Sándorné és Társai fiókja nemzetközi szállítási és bizományi iroda a postahivatal épületében. ✂

Elvállal minden e szakba vágó műveleteket, u. m.: elvámolást, transitálást, áru szállítását bel- és külföldre, a legolcsóbb díjtelek mellett Gyűjtőforgalom Wien és Budapestre. Képvisele az összes államokban

A NAP ESEMÉNYE

Forgalmi adót szednek a szeptemberi vásáron.

A szokásos bajai őszi vásárt szeptember 18-án tartják meg. A belügyminisztérium intézkedése alapján azonban a vásárra csak a két demarkációs vonal közötti helyekről történhetik meg az állatfelhajtás, úgy hogy a vásár előreláthatólag igen szűk keretek között fog lefolyni. A vásárra vonatkozó hirdetményt most bocsátotta ki a városi tanács. Ugyancsak a városi tanács megkereste a pénzügyigazgatóságot, hogy gondoskodjék a forgalmi adóval kapcsolatos intézkedések foganatosításáról. Az életbelépő forgalmi adókat az állatellátásokra vonatkozó rendelkezése 30%-ot állapít meg forgalmi adó címen, amelyet a vevőnek kell megfizetnie. Ugy értesülünk, hogy a pénzügyigazgatóság, valamint a városi hatóság nagyobb számú munkaerőről fog gondoskodni, hogy a forgalmi adó megfizetésénél illetőleg a járlat kiállításánál a torlódás elkerültesse. Ezenkívül a m. kir. államrendőrség bajai kapitánysága közgeivel ellenőriztetni, hogy nem történik-e kibúvás a forgalmi adó alól. Arról is értesülünk, hogy az államrendőrség megfelelő közbiztonsági intézkedéseket lejtett életbe a vásár idejére.

A belügyminiszter Baján. Rüdai Gordon gróf belügyminiszter szeptember 14-én szerdán délelőtt Bajára érkezik. Utazásának célja megismerni a megszállás alól felszabadult Baja város közviszonyait. A belügyminiszterrel együtt érkezik meg Budapestről dr. Kiss György, Baja város főispán-kormánybiztosja is.

Személyi hírek. Schneider Ferenc tábornok ny. hadügyminiszter, Baja város szülője, aki emellett a tisztviselők élelmiszerbiztosító és ma már külföldön is ismert nevű intézmény vezetője, vasárnap itt lakó rokonai meglátogatására és fontos kövügyekben Bajára érkezett. Schneider tábornok tegnap délelőtt látogatást tett Vojnich polgármesternél és tárgyalt a bajai eláttatlanok szükségleteinek a fedezéséről. — Bárány Podmaniczky Endre Baja város egykori országgyűlési képviselője tegnap Bajára érkezett.

A Független Magyarország ma indult az első napján egy kis pecséttel indul utjára. Már az első számunkból hiányzik a telefonudósítókunk, mert a Magyar Távirati Iroda pécsi közreműködésével nem tudtak összeköttetést kapni. Az éjjeli erős vihar ugyanis megromította a vonalat és nem lehetett Pécsett beszélni Budapest elpedig telefonon érintkezni ma nehezebb, mint — hogy egy fél órával ezelőtt — a tévének a tűz után a haldudai. Reméljük, hogy jövőben a közönségnek bő telefonudósítást nyújthatunk minden országos és világ-eseményről.

A garnizon tisztikara a kormánybiztosnál. Vitéz Rüdai Imre ezred s. bajai állomásparancsnok a garnizon tisztikarával a napokban megjelent dr. Kiss György kormánybiztos főispán előtt és megköszönte a tisztikar nevében a városnak a katonasággal szemben tanúsított előzékenységet.

Nemzeti zászló megbecsülése. Birján községben a felszabadulás híre augusztus 24-én érkezett meg. Erre az ott kétharmad részben lakó magyarok, a templom tornyára már hajnalban kitűzték a nemzeti zászlót. Ez szemtelenségnek a sokácnak, akik tiltakoztak a nemzeti zászlónak a toronyba való kitűzése ellen. Amidőn azt levétniök nem sikerült, mindenféle trágár, ide nem írható kifejezésekkel illeték a nemzeti zászlót. A magyarok késő este tudomást szereztek arról, hogy a magyar csendőrök Lothárdon vannak. Erről meggyőződni akarván, lovas futár vágatott a szomszédos Lothárd községbe, amidőn a hír valóságáról és biztonságukról a sokác bántalmazások ellen megvédve érezték magukat, a toronyból lehozták a zászlót, zene és énekszóval körülhordozták a községben és mindazon sokácnak háza előtt megállították, akik a zászlót meggyalázták.

Uj arcok a városban. A város képe a szerb iga alól való felszabadulás után teljesen megváltozott. Az utcán nem lehet szerb szót hallani, csupa zengzetes magyar szó. A szerb népség teljesen eltűnt. A felszabadulás folytán most bejöttek a városba az új hivatalok emberei. A város utcáin igen sok idegen ember járkal és a legtöbbjük aggodalmasan tekint körül. Mindenkinek egy a gondolata: Lesz-e lakás? Mert lakást nagyon nehéz szerezni. A végén, szerencsére, mégis elhelyezkedik mindenki, mert mindenki jut lakáshoz.

Cseh gazdálkodás. Ungvárt megjelenő „Rusziának” Magyar Hírlap” közlése szerint a cseh államvasutak ez évi deficitje nem kevesebb, mint 824 millió koronát tesz ki.

A megyeháza építése céljaira megindult mozgalom erősen folyik. Ugy értesülünk, hogy eddig már hét millió koronán felül gyűlt be erre a célra.

Az élelmezési raktár kára. Amikor a szerb megszállás 1918. őszén bekövetkezett, a szerb katonai hatalom rátette a kezét a Verpflegs Magazin őriási értékű raktárára is és teljesen eltulajdonította. Most megállapították, hogy a szerbek csak itt messze tíz millió koronán tul okoztak a magyar államnak kárt.

Községi esküdtek deputációja a főispánnál. Dr. Kiss György főispán első gondja az volt, hogy a megye egyes községeiben lehetőleg elvén közigazgatást vezetessen be, amely a lakosság megsegítésére a általában a lakosságot is megakarta kímélni attól a zavaró közigazgatástól, amit a szerbek a győztesek prepotenciája jogán honosítottak meg. Dr. Kiss kormánybiztos főispán a megyével egy értelműben az egyes községek ére olyan megbízható jgyzöke állt, akik a magyar államveszélyek hívei voltak. A főispán azonban még ezekben a munkásságát is kontrollirozza. Így legutóbb minden községből berendelt két-két esküdtet, akikről érdeklődött, hogyan vannak megelégedve az új rendszerrel és a tisztviselőkről. A magyar állam a visszaszólt területeken összehasonlíthatatlanul jobb közigazgatást akar produkálni, mint amelyet a szerbek valóságosan murallma hozott. A főispán rövid beszédet intézett a mintegy harminc főnyi esküdthöz hangszívozza, hogy a magyar imperium, amelyre még visszaemlékezhetnek, együtt akar dolgozni a kis emberekkel s éppen azért az állam fokozottan várja el ezektől a kis existenciáktól, hogy több szimpátiával és hűséggel gondolnak a magyar hazára, amely most újból szívesen öleli magához visszatérő polgárait. Végül felszólította a községek bizáldóit, hogy a kárösszeíró bizottságnál minden község jelentse be a kárát, amit a szerb megszállás és az elvonult alkalmával szenvedtek.

Szeptember végén üzemben lesz a gázgyár. Harom évi aszúnetelés után a felszabadult Baja város gázgyára is megkezdte működését. Ugy értesülünk, hogy a gázgyár vezetősége ériatkezésbe lépett illetékes körökkel és sikerült biztosítani ismét a gázgyár

üzembe hozatalához szükséges anyagi és egyéb eszközöket. A gázgyár működése értesülésünk szerint szeptember vége felé indul meg. Az előkészületek javában folynak. Minderféle javítják az erősen megrokkant utcai lámpákat és elhelyezik az izsóteniseket. Azután a vezetők kijavításra kerül a sor, hogy minél előbb biztosítható legyen a gázvilágítás.

Biztosítási hír. Meskó Illés az Első Hazai Biztosító intézet kötelékéből kilépett és átvette a Patria Általános Biztosító R. T. bajai vezérképviseletét.

Értesítjük a t. szülőket, hogy az óradíjak 1921. szept. hó 1-től kezdve az új áralakulások és a valutabeli különbségnek megfelelően az eddigi jug. érték kétszeres magyar koronaértékben állapítottuk meg. Az Áll. Tképző intézet, a városi polg. iskola magán órákat adó tanárai.

A pécsi ügyészség vezetője. Szapár József dr., a budapesti kir. főügyészséggel beosztott főügyész helyettesét áhelyezték Pécsre, ahol az ottani kir. ügyészség vezetőjét átvette.

Merénylet egy beszarabiai vonat ellen. Szeptember 3-án éjjel Cetatos Aba városól 120 kilométernyire fekvő vasúti hidat ismeretlen tettesek aláaknázták. A merénylet a 120. számú vonat ellen irányult, azonban szerencsés véletlen folytán az akna meg a vonat odaérkezése előtt felrobbant, a vonat pedig a hid előtt levő Alcalia községben feltartóztatták s így sikerült a rettenetes szerencsétlenséget megakadályozni. A robbanás 100 m. hosszúságban tépteszt a vasúti síneket és a töltést.

Szinészek Baján. Nagy meglepetésben részesíti az Uránia a moziba járó közönséget. Legutóbbi fővárosi tartózkodása alatt sikerült egy néhány kitűnő művészt szerződtetnie, ezek élén a már nálunk előnyösen ismert Szűcs Lászlóval szombaton és vasárnap művész előadást tartanak. Műsoruk kiemelkedő száma Pásztor Árpád írónak egy gyönyörűen megírt felv. színjátéka *A fekete toborzó* hazafiasirrendenta dráma mely az oláh megszállás alatt játszódik le egyik alföldi kis városban. Magánszámai közül kiemelkednek Mihó Ilona opera-énekesnő által előadott Traviata nagy ária — Hunyaditól: La Grange. Hoffman meséből: A Baba dal stb., míg Szűcs László — A zászló legendája hatalmas melodramája, nemkülönbön: Hiszek egy Istenben, Nem soha, Horthy Miklós üzenete stb. emlékeznék ki. Hisszük, a közönség örömmel értesül e készülő nagy eseményről.

Kiadó és laptulajdonos: a „Független Magyarország” kiadóvállalat, mint bt.

Az aprított
parkett
(tölgy) tűzifa
100 kg. ára
140 magyar korona.
Vasuton érkezett új
szaraz lenyőla desz-
kák, lécek, stallik.
Boha féle tetőcserép,
valamint különféle
méretű épületfák
olcsó árban beszerezhetők a
Bachrach Elemér
fakereskedésében Baján,
TóthKálmán-u. Tárház telepén

Ha BUDAPESTRE utazik és
békebeli jó minőségű női
ruhászöveket, fehérnemű,
vászon, blúz és konfekció-
árut akar olcsón vásárolni,
forduljon
Stern József r. t.
Budapest, IV., Kálvin-tér 1.
Alapítva 1859.

Fával égetett darabos, fehér
MESZET,
CEMENTET,
TETŐCSERÉPET,
PALÁT
most még azonnal és olcsón
szállít:
Pollák Jenő
néhai Pollák Miksa Fia,
Budapest, V. Nádor-u. 13. sz.
Sürgőnyezim: „Cementpollák
Bpest”.

Miért legjobb
a terpentines
UJ ROBINSON
cipőkrém?
Mert
valódi növényviaszból és va-
lódi növényolajból készül.
Miért legolcsóbb
a terpentines
UJ ROBINSON
cipőkrém?
Mert
amíg másfajta hadicipőkrémek-
ből 3 doboz elhasználandó,
addig a terpentines UJ RO-
BINSON cipőkrémből 1
doboz is elegendő.
MINDENÜTT KAPHATÓ

Éjjeli inspekción
szept. 12 től szept. hó 19 ig
reggeli fel 8 óráig és vasár-
nap délután nyitva
Dr. GEIRINGER JÁNOS
gyógysszertára

Eladó fürdő-kádak, fayanc-
lapok, csövek és sze-
lepek minden méretben,
seslonon, tükrök külö-
böző méretekben. — Lampériák, ajtók, ablakok.
Fűtőtestek, téglá, cserép és különféle
építkezési anyagok, valamint egy teljes
gozmosóda berendezés a
Gőztürdő épületben.

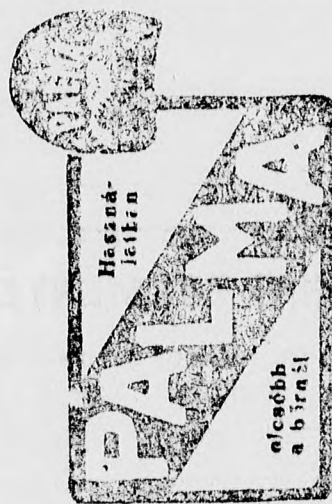
YOST
No 20. A tökéletes szalagnélküli
IRÓGÉP
AZONNAL szállítható Kerjen részletes ajánlatot.
YOST írógép rt.
BUDAPEST,
Sürgöny: YOST. VII. Erzsébet körút 9 Sürgöny YOST.

PATRIA
Általános Biztosító Részv. Társ.
Budapest, IV. Kossuth Lajos-utca 17 szám.
Alapították: Gróf Rádai Gedeon elnök, báró Perényi
Zsigmond, Loebinger, a Fridrich Wilhelm életbiztosító
R. T. vezérigazgatója, dr. Paupers Ferenc, a Földhitel-
bank vezérigazgatója, dr. Novák István püspök, báró
Born Frigyes, maróti Fürst László, Mudrony Jenő,
Szenes Gábor, gróf Zichy Béla, Rezső.
Életbiztosítás 3 és fél százalékos garantált csökkenéssel,
díjmentes meghosszabbítás.
Tűz-, jég- és betörésbiztosítás legelőnyösebben.
Szállítvány biztosítás az egész világra ki-
terjed, legjobb feltételekkel.
Sem kártel, sem tröszt nem köti.
Vezérképviselőt
Baján Városi-bérház emelet ajtó 2.
Vezértitkár: MESKÓ ILLÉS.
Ugyanott egy gyakornok és ügyes üzletszerzők felvételnek.

APRÓ ÉS NAGY
HIRDETÉST,
házassági, halálzási és orvosi hirt, gyászjelentést, va-
lamint elő- és bel- és külföldi
fizetést az **összes LAPOKRA**
a legkülansabb árban felvesz:
SIKRAY Hírlap-előfizetési és
HIRDETÉSI IRODA
(Farkas Zsigmond)
Budapest, VI. Vilmos császár-ut 33 sz. Telefon 65-25.
Kérjen ajánlatot!
HIRDESSZEN
a „Független Magyarország” napilapban.

Nyomatott a „Corvin”-nyomda gyorsajtóján Baja, Mátyás király-tér 8. Telefon 164.

Tégla-cserép
Diszes cementlapok
Cementesövek
Dunai homok-kavics
leszállított árak
mellett kapható:
GRÜNHUT MIKSA
SPITZER-FÉLE TÉGLA ÉS
CEMENTARU GYÁRA BAJA.
Posványosi-ut.

Kereskedők, gyógy-
szerészek, drogisták
DIANA
sósorszesz
és piperecikkek szük-
ségletüket a leg-
olcsóbban a gyártól
Fenyő és Vajda
főelárusítók utján
Budapest, VII. An-
gol-u. 19. fedezhetik.
Sürgőnyezim:
„Espero” Budapest.

STANIOL
minden színben és leg-
szébb kivitelben csoko-
ládé sajt, pezsgő gyáro-
sok és az összes szak-
mákhó, állandóan
raktáron
**BRÜDER TEICH STANIOL-
GYÁR FÖLERAKATÁNAL,**
KUN IZIDOR
Bpest, VI., Nagy János-u. 6.
Telefonhívó 17-40.

Fűszer, gyarmat-
és anyagáruk
nagyban
COLONUS
Kereskedelmi R. T.-nál
- ezelőtt BÄND, WIDDER és LAMPL -
Budapest, V., Rulich-utca 5.
Szabadság-tér mellett.
Telefon: 106-92, 12-40.
Távírási cím: „COFFE A” Budapest.